RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

PIERWSZY POLSKI TYGODNIK DLA HANDLU I PRZEMYSŁU BRANŻY ŻELAZA, MASZYN, METALI, MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH ORAZ BRANŻ POKREWNYCH

DWA BEZPŁATNE DODATKI „ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA“ ORAZ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE“

PRZEDPŁATA: Kwartalnie 3½ zł. Dla Gdańska 3½ guld. a Niemiec 3½ mk. Dla Ameryki 1 dol. kwart.

CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 100 zł, ½ str. 60 zł, ¼ str. 35 zł, 1/8 str. 20 zł, 1/16 str. 10 zł. Ogłoszenia na okładce z dopłatą. Ogłoszenia z zagr. oblicza się według osobnej taryfy. W wydan. specj. obowiązuje inna taryfa.

Redakcja i Administracja
Poznań Wielka 10 - Tel. 2277

Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań. Przy wszelkich kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy w Poznaniu.

Na wypadek zwłoki lub skargi sądowej, wszelkie rabaty odpadają.

KONTO CZEKOWE P. K. O. W POZNANIU NR. 202-796

Nr. 20. Poznań, 19 maja 1926 Rok VI.

Treść nr. 20.

Dookoła strejku generalnego w Anglji.

II.

Konserwatystyczny rząd Baldwina postanowił pójść po linji pośredniej. Odrzuciwszy program socjalistyczny i liberalny, uniknął lokautu przez udzielenie państwowych subsydyj kopalniom. Subsydja te miały za cel wyrównanie straty, jakie faktycznie ponoszą obecnie kopalnie angielskie, z powodu wysokich kosztów eksploatacji a niskich cen, osięganych za węgiel w pogorszonych konjunkturach węglowych.

Istotnie też zaczęto je stosować począwszy od sierpnia r. z. Zgórą wszakże ustalono termin wygaśnięcia premij na 1 maja rb. Czasokres ten miał wystarczyć na przeprowadzenie sanacji w produkcji węglowej Anglji; w najgorszym zaś wypadku doprowadzić do obmyślenia takiego planu. Dzisiaj natomiast odmowne stanowisko Kanclerza skarbu lorda Winstona Churchilla, który m. i. z powodu „premij węglowych“ znalazł się wobec znaczniejszego deficytu budżetowego — na przyszłość stosowanie subsydyj skarbowych poważnie uniemożliwia.

Z drugiej strony nie doprowadziły, jak wiadomo, prace tak zwanej Royal Commission, powołanej pod przewodnictwem Sir Herberta Samuela specjalnie dla zbadania kwestji węglowej, do żadnych zgodnych wniosków.

Wobec takiej sytuacji ogłoszono lokaut węglowy z 1 maja rb. Odwleczone więc o niespełna rok zagadnienie zarysowało się ponownie, ale dziś już w daleko ostrzejszej formie. Strajk węglowy poparty został ponadto przez strajk generalny robotników, zrzeszonych w znanych z potęgi i sprężystości finansowej związkach zawodowych Anglji i Szkocji.

Przyrzekły nawet dotrzymać solidarności związki zawodowe szeregu państw innych.

Wobec takiej konfiguracji stosunków znalazło się całe, wielce rozgałęzione życie wielkobrytyjskie wobec niespotykanego w dziejach strejku.

A pamiętać trzeba o specyficznej strukturze angielskiego świata robotniczego. Wszak jest już dziś elementarną prawdą, że studjujący obecne życie gospodarcze Wielkiej Brytanji, a jej stosunki przemysłowe w szczególe, nie może, ani obojętnie, ani drogą analogji, przejść nad rolą i wpływem angielskich związków zawodowych. Trade - Uniony, to przedewszystkiem jak prawie wszystko w Anglji, instytucje stare, tradycyjne, posiadające spory udział w historji Anglji nowożytnej — w przeciwstawieniu do t. zw. ruchu robotniczego w całym pozostałym świecie cywilizowanym, który wyraźnie inicjatywę pierwszą oraz wytyczne czerpał z pierwo-wzorów manchesterskich i lancashirskich.

Otóż do niedawna, rozumiem przez to ostatnie trzydziestolecie, trade-uniony angielskie mimo bezprzecznych swych wpływów i nader sprężystej organizacji zachowywały się przeważnie konserwatywnie.

Wogóle dominowały wśród jednostek kierowniczych elementy trzeźwe i zrównoważone, które, jak gdyby instynktownie w pomyślnym rozwoju nowoczesnej gospodarki wielkoprzemysłowej doceniały niezastępowalną potrzebę czynnika kapitalistycznego. Nie brak np. licznych dowodów na to, że trade-uniony wręcz sceptycznie, a nawet nieprzychylnie odnosiły się do wybitnie socjalizujących poczynań związków niemieckich, włoskich, francuskich, rosyjskich itd. Owszem uwypuklały one częściej ten fakt niezaprzeczony i doświadczalny, że **standard of life** górnika i robotnika angielskiego wzrósł bardzo znacznie. — Własny swój cel i rolę natomiast pojmowały one w ten sposób, aby polityczne prawa klasy pracującej w Anglji a przez to i udział w polityce wielkobrytyjskiej wywalczyć. W stosunku do pracodawców kapitalistów miały trade-uniony za cel utrzymanie, **ex re** swej skonsolidowanej potęgi organizacyjnej, niezbędnej równowagi sił. Były porostu jakby miniaturą słynnej zasady zagranicznej polityki wielko-brytyjskiej wyrażającej się w dążeniu do utrzymania t. zw. **balance of power.**

Na nieszczęście, ostatnie lat dziesiątki zmieniły dawne nastroje do niepoznania. Znane wrzenie socjalistczno - komunistyczne, podniesienie hasła „międzynarodowej solidarności klasy pracującej“, docierało coraz to głębiej na forum i do szczytów nawet trade - unionów. Zmienili się i ludzie co związkami temi kierowali, a miejsce ich zajęły jednostki bądź z natury już liberalnie i rewolucyjnie usposobione, bądź wychowane na literaturze marksistów oraz pośród głośnej dyskusji socjalistycznej, albo wręcz w pracy w bojówkach międzynarodowych.

Oczywiście wielka wojna, która dla wielorakich powodów potrzebowała pomocy mas robotniczych, poczyniła, chcąc prądy te upacyfikować, dalsze na ich rzecz ustępstwa. Że pacyfikacja ta była wielce złudna, zaświadczyły o tem najwymowniej przewroty w Rosji sowieckiej, oraz rozliczne próby analogiczne nietylko w Niemczech i Bułgarji, ale i w państwach zwycięzkich np. we Włoszech. Z kolei nastała w Europie kilkuletnia doba inflacyjnego chaosu walutowego. Do tego dołączyła się jeszcze dezorganizacja na rynku węgl. i żelaza na skutek okupacji Zagłębia Ruhry, w związku ze spłatą odszkodowań wojennych. W ten sposób zaistniały znaczne konjunktury rynkowe szczególnie dla wielkiego przemysłu angielskiego. Potęgował je i ten jeszcze fakt, że bezpośrednio po wojnie ujawniło się znaczne zapotrzebowanie ze strony państw Europy centralnej, odizolowanej na skutek długotrwałej zawieruchy wojennej.

Kto zna istotę wpływu inflacyjnej dewaluacji pieniądza na życie gospodarcze, kto miał sposobność zaobserwować, lepiej jeszcze, przeżyć nieobliczalną dynamikę przemysłu w takich chwilach, zgodzi się zemną niewątpliwie w tem, że właśnie w połączeniu ze wzmiankowanemi konjunkturami rynkow., przeżywał przemysł angielski w okresie tym niewątpliwie szereg lat tłustych. Nie przespały tej chwili związki zawodowe; przeciwnie, zdołały wywalczyć sobie dzięki słabemu oporowi pracodawców, wnet pozycję tak świetną, iż mogła się tylko ostać pod warunkiem trwania inflacji i szczególniejszej konjunktury rynkowej.

Bardzo znaczne zwyżki płac górników zanotowano w latach 1921, 22, 23 oraz 1924, mimo, że już w roku tym ujawniło się znaczne pogorszenie w przemyśle węglowym, żelaznym i stalowym. — W roku tym wstrząsało Wielką Brytanją 692 strajków, z czego w samem górnictwie węgl. aż 179. Dodatkowe dopłaty jakie wtedy, tj. w roku 1924 górnicy węglowi zdobyli, wyniosły dalsze Ł 125 000,— tygodniowo.

A trzeba dodać, iż wydajność pracy zmalała znacznie, gdyż wyniosła w 1924 r. 238 tonn na robotnika rocznie. Tymczasem wyjątkowo zaniedbane urządzenia techniczne kopalń, na których udoskonalenie zbyt mało z kół przemysłowych kładziono uwagi, czyniły z dniem każdym położenie w górnictwie węglowem w Anglji coraz to krytyczniejszem.

W części pierwszej niniejszego artykułu uwydatnił wpływ deflacyjnej polityki Banku Angielskiego oraz realizowania planu Dawes'a na bilans handlu zagranicznego Anglji i rynek pracy. Powyżej nakreślony zarys genetyczny kryzysu pozwoli mnie wyciągnąć kilka syntetycznych wniosków o tym największym w czasach nowożytnych kryzysie przemysłowym.

Leszek Gustowski.

Pauperyzacja Polski Współczesnej.

Sanacja finansowa polegała u nas tylko na przesunięciu ciężarów podatkowych! — Zamożność społeczeństw jest w odwrotnym stosunku do ilości majątków państwowych! — Fatalna pomyłka budowlana! — Skutki gospodarcze socjalizmu polskiego!

Pod takim nagłówkiem ukazała się, nakładem „Krakowskiej Spółki Wydawniczej“ książka profesora Adama Krzyżanowskiego.

Zazwyczaj każda nowa publikacja lub wystąpienie publiczne wymienionego krak. profesora ekonomji, zawiera pewnego rodzaju rewelację. Tak się już bowiem u nas utarło, iż ten uczony - ekonomista zachowuje zawsze pewne odrębne zapatrywania i swoisty, własny pogląd na świat rzeczy gospodarczych.

Tym razem — podkreślić to, jako organ sfer gospodarczych, z zadowoleniem musimy — wyszło z pracowni uczonego polskiego dzieło, które, za wyjątkiem kilku nielicznych ustępów, poczytać i uznać

należy, jako głos **trzeźwy** naukowca w obronie wysoce zagrożonego życia gospodarczego Rzeczypospolitej. Takim jest tenor oraz intencja przewodnia tej pracy. Z punktu widzenia zawartej w niej treści, możnaby ją, niestety, również przezwać **martyrologją** gospodarki polskiej w szerokiem tego pojęcia znaczeniu.

Autor wychodzi od charakterystyki rozlicznych objawów, stwierdzających upadek moralny społeczności naszej. Sekunduje temu analogiczny kryzys w polityce i pojęciach gospodarczych. Tak w gospodarce prywatnej, jak w nierównie wyższej mierze także i w gospodarce publicznej. Nader przekonywującemi są wywody kontrinflacyjne profesora Krzyżanowskiego. Znać, wczytując się w nie, iż przemawia przez nie jednostka, która problemy te zgłębiła i odważyła gruntownie. Warto zaś nawiasem zauważyć, że profesor K. zaliczał się zawsze do szeregu tych, co wytrwale piórem i słowem zwalczali objawy inflacji; zawsze i wszędzie, nawet w najniewinniejszych rozmiarach lub formach.

O naszej nieudanej sanacji tak się prof. Krzyżanowski wyraża:

> Dlaczego obrót wypadków ukształtował się tak ujemnie? Wszystkie inne państwa przeprowadziły ustalenie **waluty ekonomicznie korzystnej.** Nasze polegało właściwie tylko na **zastąpieniu** podatku inflacyjnego innemi podatkami. Było pożądaną zmianą w rozdziale dochodu społecznego na korzyść warstw niższych, przeciążonych podatkiem inflacyjnym. Stabilizacja waluty usunęła uprzywilejowanie przedsiębiorców, niewątpliwie istniejące w czasokresie, **poprzedzającym** hiperinflację. Pod tym względem stosunki uległy zadziwiająco szybkiej i radykalnej zmianie w r. 1924. Zubożały warstwy przedtem zarabiające na inflacji, a wzbogaciły się te, które poprzednio były ofiarą zgubnych metod finansowania wydatków publicznych.
>
> Niestety, poprawa bytu warstw niższych, tym sposobem zainicjowana, okazała się wkrótce opartą na glinianych nogach, ponieważ rząd ograniczył się do **przesunięcia ciężarów podatkowych z jednych warstw na drugie, a zamiast je zmniejszyć, dopuścił do ich powiększenia.** Nawet robotnikom nie pomógł, bo okupili bezrobociem chwilową zwyżkę płac. Rząd nie zbudował stabilizacji waluty na fundamencie pożyczek zagranicznych. Próbował stworzyć jej podwaliny przeciążeniem podatkowem przedsiębiorców, godząc tym sposobem w właściwe źródło oszczędności. Brak kapitału obrotowego doprowadził do bezrobocia. Spadły dochody przedsiębiorców i skarbu. Dolar poszedł w górę. (Str. 118).

W dalszym ciągu charakteryzuje finansowe położenie nasze następująco:

> Nadmierne obciążenie podatkowe wyśrubowało stopę podatkową, natomiast nie doprowadziło ani do zrównoważenia budżetu, ani do stabilizacji waluty. Złoty padł podkopany zwyżką cen towarów i dolara, wywołaną zbyt wielkiemi wydatkami państwa, równoznacznemi z nieproporcjonalnem podsycaniem konsumcji, podkopany bilonem, mnożną i kredytami inwestycyjnemi. (Str. 124).
>
> Przeciwko programowi oszczędności walczy się zarzutem, że dużą część rozchodów stanowią wydatki wojskowe, których nie można zmniejszyć bez narażenia na szwank bezpieczeństwa państwa. Przypuśćmy, że istotnie tak jest. Posito, sed non concesso. Cóż wynika z tego założenia? Tylko to jedno, że tem większe oszczędności należy poczynić w innych działach. Otóż tego wniosku nikt miarodajny nie wyciąga. (Str. 126).

Ale tu jeszcze nie stawia profesor K. kropki. Trudno n. p. nie powitać nam szczególnie następującego ustępu:

> Tomy trzebaby spisać, chcąc wyczerpać rzecz o rozrzutności i niegospodarności naszej administracji publicznej. Jednego nie mogę pominąć w ramach mej rozprawki. Na szczęście nie mamy tylu przedsiębiorstw państwowych co Rosja sowiecka. Wiadomo, że zamożność państw i społeczeństw (oraz rozszerzanie się socjalizmu) jest w **odwrotnym** stosunku do ilości majątków, zawiadywanych przez państwo w celu osiągnięcia zysku. Bogata Anglja i Stany Zjednoczone pozostawiają osobom prywatnym troskę o rentowne zużycie kapitału. — **Unikają jak ognia** powierzania przedsiębiorstw administracji państwowej. Rosja carów tak **bardzo zamożna** w porównaniu z Rosją sowietów rozporządzała o wiele mniejszą ilością przedsiębiorstw państwowych. Bolszewicy przejęli bez odszkodowania olbrzymie zakłady i gospodarstwa na rzecz państwa. Bolszewicy niepomiernie uszczuplili rosyjskie bogactwo społeczne. Przyczyna tego zjawiska jest powszechnie znana.
>
> **Aparat państwowy nie nadaje się** do wydobycia **oprocentowania z kapitału, ulokowanego w przedsiębiorstwach państwowych.** Polski majątek wzrósł w związku z wojną i stosunkami powojennemi. **Spadł dochód i majątek społeczeństwa,** bo część jego zasobów przeszła w ręce ekonomicznie mniej sprawne. **Korrelatem** wzrostu majątku państwowego jest **wzrost** liczby urzędników. Pod tym względem jesteśmy bliżej Rosji, niż Anglji i Stanów Zjednoczonych. (Str. 126—7).

Nasz Czytelnik kupiecki niewątpliwie uraduje się, iż poglądy, par excellence kupieckie, w obronie których tylekroć na łamach naszych pism handlowych kopje łamano, piętnując politykę polską, jako nacechowaną wybitną monopolomanją i hiperetatyzmem, znajduje tak poważnego szermierza. Niestety, nie widać dotąd u kompetentnych czynników naszych, by zamierzały w tym względzie zatrąbić na odwrót; przeciwnie, nie brak oznak, zapowiadających dalszą „ekspansję"...

Dla dokładniejszej charakterystyki omawianej pracy profesora A. Krzyżanowskiego niechaj posłużą jeszcze poniższe, wielce uwagi godne zdania:

> Do zwiększenia wydatków w r. 1925 przyczyniła się wybitnie fatalna pomyłka rządu, sejmu i opinji publicznej w **ocenie zastoju budowlanego.** Zrozumiano trafnie, że jest wyraźnym **symptomem złego,** ale mylnie uznano zastój budowlany równocześnie za źródło przesilenia, zapominając, że właściwym powodem pogorszenia się sytuacji jest **brak kapitału.** Słowem, rozpoczęto leczyć djabła Belzebubem. Ażeby zwalczyć zastój budowlany oraz bezrobocie, państwa i samorządy podjęły szereg budowli i innych robót publicznych poczęści z pożyczek, poczęści jednak z funduszów podatkowych, uszczuplając tym sposobem **kapitalizację, a więc powiększając zło, które chciano usunąć.** Podejmowanie robót publicznych w podobnych wypadkach jest środkiem oddawna znanym. Doświadczenie uczy, że prawie zawsze i wszędzie było akcją wybitnie nieekonomiczną i że poddani zużywają swe fundusze bardziej rentownie i produkcyjnie, niż państwo, które ściąga je od poddanych w formie podatków.

Zainteresuje również niewątpliwie Czytelnika naszego, w jaki sposób naukowiec określa polską politykę gospodarczą, którą nieraz, tak z tego miejsca, jak również i z okazji zebrań i naszych zjazdów kupieckich, nazywaliśmy wręcz **polityką**, realizującą wytyczne **socjalizmu państwowego!** Oto, jak dosłownie określa ten paradoks profesor Krzyżanowski.

> Słyszę teraz często w Polsce zdanie, że państwa zachodnie są krajami kapitalistycznemi, posiadającemi kapitał, Rosja jest antikapitalistyczna i pozbawiona kapitału, a Polska państwem kapitalistycznem, któremu brak kapitału. Nie widzę tej sprzeczności polskiej w istocie polskich stosunków. **Uważam Polskę za społeczeństwo pozbawione kapitału z powodu swej antikapitalistycznej polityki.** Nasz rząd nie wywłaszcza bez odszkodowania Nie uciska brutalnie przeciwników. Wysoko cenię te skarby. O ile chodzi o ściśle ekonomiczny punkt widzenia, nie widzę wielkiej różnicy między Rosją sowiecką, a Polską. Dekapitalizacja jest gospodarczą istotą bolszewizmu. Polityka sowietów doprowadziła do zużycia dawnych oszczędności i wyklucza powstanie nowych, bo je wyczerpuje podatkami w miarę ich tworzenia się. Nasz fiskalizm doprowadził do wyników podobnych, na szczęście do dekapitalizacji mniej radykalnej. (Str. 135).

L. G.

Kronika ustawodawcza

Z numeru 108 „Monitora Polskiego“ wyczytujemy co następuje:

Obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 11 maja 1926 r., dotyczące wzoru deklaracji fabrykanta i deklaracji odbiorcy, stwierdzających przeznaczenie maszyn do specjalnego użytku.

§ 1. Deklaracja fabrykanta i deklaracja odbiorcy, mające stosownie do postanowień § 2 rozporządzenia Ministrów Skarbów, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 30 października 1925 r w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej (Dz U. R. P. Nr. 113, poz. 800) stwierdzać, że sprowadzane maszyny przeznaczone są do użytku, wskazanego w tymże § 2 powołanego rozporządzenia przy poz 167 pp. 1, 9, 14, 33 taryfy celnej zaleca się wystawiać według poniższego wzoru:

1. Deklaracja fabrykanta (wzór Nr. 1).
2. Deklaracja odbiorcy (wzór Nr 2).

§ 2. Deklaracje fabrykanta winny być poświadczone przez Izbę Handlowo - Przemysłową według terytorjalnej kompetencji i nadto zawizowane przez konsulat polski.

Minister Skarbu:

(—) Zdziechowski.

Wzór 1.

Deklaracja fabrykanta

Dla Urzędu Celnego

W myśl postanowień § 2 rozporządzenia z dnia 30 października 1925 r., ogłoszonego w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Nr. 113, poz 800 z dnia 7 listopada 1925 r., niniejszem stwierdzamy że w dniu . . . . . . 192 . . roku wysłaliśmy z naszej fabryki w . . . . za pośrednictwem firmy ekspedycyjnej . . . . . do 1) . . . .
dla . . . .
. . . . 2) . . . .
. . . .
. . . .
które są przeznaczone do 3) . . . .
. . . . dnia . . . . 192 . . r.

Podpis:

UWAGA:
1. podać dokąd i dla kogo,
2. tu wymienić wysłane maszyny, pompy lub aparaty i ich wagę netto,
3. tu określić, do jakiego urządzenia lub użytku.

Wzór 2.

Deklaracja odbiorcy

Do

Urzędu Celnego w . . . . .

W wyśl postanowień § 2 rozporządzenia z dnia 30 października 1925 r. ogłoszonego w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Nr 113, poz 800 z dnia 7 listopada 1925 r. niniejszem stwierdzamy że wysłane w dniu . . . . . 192 . r. przez fabrykę . . . . . za pośrednictwem firmy ekspedycyjnej . . . . 1) . . . .
. . . .
są przeznaczone w naszem przedsiębiorstwie 2) do 3)
. . . .
. . . . dnia . . . . 192 . . . .

Podpis:

UWAGA:
1. wyszczególnić wysłane maszyny, pompy lub aparaty, oraz podać ich wagę netto,
2. wymienić nazwę i siedzibę przedsiębiorstwa i
3. określić, do jakiego urządzenia lub użytku.

Nowe wydawnictwa.

— **Majowy zeszyt „PRZEGLĄDU POLITYCZNEGO“** daje niezmiernie aktualny i bogaty materjał odnoszący się do roli czynników gospodarczych w polityce światowej. Całokształtowi tego zagadnienia poświęcone są dwa znakomite artykuły pióra p.p. Henryka Tennenbauma, b. dyrektora departamentu handlu zagranicznego, i p. Władysława Grabskiego, b. prezydenta ministrów i ministra skarbu. Rolę Niemiec w gospodarce światowej charakteryzuje w świetnem i wszechstronnem ujęciu p. Mieczysław Sokołowski, radca handlowy poselstwa polskiego w Berlinie; rolę Rosji — p. Wacław Fabierkiewicz, jeden z najlepszych w Polsce znawców sytuacji ekonomicznej Rosji. Przegląd literatury i prasy politycznej, oraz bogata kronika i bibljografja dopełniają całości tego zeszytu.

Ostatni zeszyt „Przeglądu Politycznego“, zarówno jak poprzednie, świadczą o prawdziwie europejskim poziomie tego wydawnictwa, czego najlepszym dowodem jest wyjątkowe wyróżnienie go przez Instytut Francji w Paryżu, którego członek p. G. Lacour-Gayet, znakomity historyk francuski, przedstawił na publicznem posiedzeniu Akademji Nauk Moralnych i Politycznych zeszyt kwietniowy „Przeglądu Politycznego“, poświęcony zagadnieniom polityki kolonjalnej, jako godny uwagi członków Akademji.

Magistrat miasta Szubina ma do oddania większą ilość

mułu ołowiannego

Oferty należy nadsyłać do Magistratu w Szubinie, najdalej do dnia 30 b. m. 2763

Burmistrz.

Termometry Pirometry Manometry

3737

od ⌀ 40— 00 mm wykonują masowo

Warsztaty Mechaniki Precyzyjnej

Karola Łańcuckiego

Sosnowiec, Aleja 1

REPERACJE! — DOKŁADNIE! — SZYBKO I TANIO!

W-nym P. T Odbiorcom przed zamówieniem wysyłam wzory do wypróbowania i zatwierdzenia.

WYRABIAMY MASOWO:

maneże 1-4 konne

młocarnie cepowe

z hamulcem bębnowym na łożach kulkowych typu „Ideal"

sieczkarnie

do zapędu kieratowego

kartoflarki „Gwiazda B"

i polecamy takowe po cenach umiarkowanych

PP. handlarzom udzielamy znacznych ustępstw.

Bracia Malak, Żnin (Wielkop.)

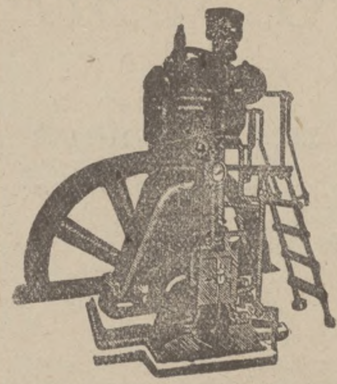
fabryka maszyn i odlewnia żelaza

Telefon nr. 30. Telegr.: Bramafa

2195

WILLI KIRCHHOF - inżynier cywilny

Tel. 227 **BYDGOSZCZ, Chodkiewicza 36** Tel. 227

SILNIKI DIESLA

z fabryki Hille-Werke w Dreźnie, do 1000 HP, — zużycie 161 g na godzinę HP.

MASZYNY MŁYNARSKIE

Postawy walcowe, sita płaskie, skrobarki „Universum".

Kompletne urządzenia nowych, przebudowa przestarzałych młynów.

SZACOWANIE. OCENY.

1952

Drabiny domowe

(System Herkulesa)

Solidne wykonanie! Mocno stojące!

C. Koffer, Poznań

ul. Wenecjańska 7.

Telef. 3989. 2232

FABRYKA MASZYN
A. HORSTMANN - STAROGARD
(POMORZE)

SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ PORĘKĄ

Telefon nr. 34 Adres telegr.: Horstmann, Starogard

Zakłady mechaniczne - Odlewnia żelaza i metalu - Fabryka specjalna kotłów i dla urządzeń kompletnych gorzelń - Maszyny i narzędzia rolnicze - Spawialnia elektryczna i autogeniczna

Rok założenia 1820

2567

Włocławskie Młotownie Parowe i Fabryka Osi • J. Szwarc, Włocławek

Telefon Nr. 21

Adres telegraficzny: Szwarc-Włocławek

polecają: **Osie toczone do wozów i powozów**

647

RÉSUMÉ TARGOWE.

II

Dział artykułów gospodarstwa rolnego.

Maszyny rolnicze były rzeczywiście bogato reprezentowane na tegorocznych Targach. Cały plac pod otwartem niebem był zapełniony najnowszemi modelami najróżniejszych urządzeń rolniczych. I wszystko to kipiało życiem i ruchem, dowodząc niezbicie wielkości naszego przemysłu rolniczo-maszynowego.

Oglądnijmy na początek jedno z najciekawszych stoisk, a mianowicie eksponaty **Związkowej Centrali Maszyn, T. A., w Poznaniu,** reprezentujące głównie znaną w Polsce i zagranicą fabrykę — „H. Cegielski i S-ka", T. A., w Poznaniu.

Majestatycznie z niezamąconym spokojem poruszają się wielkie lokomobile rolnicze, górując nad całym placem zapełnionym najrozmaitszemi maszynami. Malutkie silniki spalinowe **„Massey - Harris"** intensywnie z lekkiem pukaniem pracują na dole, uruchomiając amerykańskiego typu maszynę żniwną, oraz młocarnię.

Z drugiej strony stoją najnowszego typu dryle, czyli wysiewacze (wzgl. siewniki). Wiemy, iż technika rolnicza wypowiedziała się ostatnio za rzadkim siewem. Naprzykład niektóre postępowe gospodarstwa wysiewają obecnie na morgę 20—30 funtów żyta, zamiast starodawnych 60—80 funtów i wychodzą na tem znacznie lepiej, mając sprzęt czasem do 20 centnarów z morgi magdeburskiej. Wszystko w dalszym wypadku zależy od sprawnego działania dryla, który musi równomiernie rzucać ziarno rzędami.

Wystawione dryle mogą być stosowane na wysiew rzędami o różnem oddaleniu, w zależności od nastawienia otworów przez rolnika.

Drugą nader ważną nowością są tak zwane **ruszacze** (ew. zgłębiacze), przeznaczone do poruszania ziemi pomiędzy rzędami zasianych roślin okopowych. Udowodnionem jest, iż rozwój tych roślin zależy w znacznym stopniu od wprowadzania **ciepła oraz węglika** do korzeni rośliny. Powyższe właśnie uskutecznia się przez poruszanie ziemi do głębokości 30 cm.

Widzimy dalej cały szereg drobniejszych przyrządów rolniczych, odgoryczarek łubinowych itp.

Nie możemy nie wspomnieć również o pawilonie z szwedzkiemi centryfugami i aparatami mleczarskiemi „Baltic" (zastępstwo: „Związkowa Centrala Maszyn, T. A."), które na Targach mają kilku konkurentów, o których wypowiemy się na swem miejscu.

Przed nami stoisko znanej fabryki **„Unja" (Zjednoczone Fabryki Maszyn w Grudziądzu).** Przedewszystkiem rzuca się w oczy znawców nowego systemu **pług** z pogłębiaczem i lemieszowym „Ideal". Przypomnijmy sobie, iż powodzenie pracy rolnika w znacznym stopniu zależy od prawidłowego działania pługa. Jest udowodnionem, że odpowiedni pług tak znacznie podnosi kulturę roli, iż np. z czasem jest możliwem zmniejszyć nawożenie fosfatami do minimum. Ostatnie zaś badania i prace p. Romana Lossowa z Leśniewa pokazują, iż nawet można cokolwiek zmniejszyć również unaważanie azotowe przy podniesieniu kultury ziemi, co w znacznym stopniu osiąga się dzięki dobremu pługowi. Wspomniany powyżej pług może, jak pokazała praktyka, zastępować kosztowny pług d-ra Burmestra. Dalej widzimy rzędowe dryle, grabiarki automatyczne, ruszacze itd.

Ciekawe nowiny pokazuje nam firma **„Nitsche i Sp.", w Poznaniu.** Cały szereg siewników, wialników, sortowników itp. zwraca na siebie uwagę gospodarzy. Jednocześnie na miejscu odbywa się demonstracja **„koni mechanicznych" Lanza** z Mannheimu. Praktyczna, zajmująca niedużo przestrzeni silna ta maszyna, jest nadzwyczaj pojedynczą w użyciu. „Koń-mechaniczny" może być używany jako siła pociągowa do zaprzęgu do wozów, furgonów, platform itp. do ruchu w mieście i poza miastem. Dalej idą traktory, pługi parowe, walce do szos, młocarnie itp.

Fachowcy rolnicy z wielkiem zainteresowaniem oglądali stoisko firmy **„P. Schilling, Nowy Młyn"**, posiadającej zastępstwa znanych niemieckich firm „Agrumarja", Windsheim, Walter i Kufer, Schweinfurt (Bawarja).

Przedewszystkiem widzimy tutaj **siewnik** jednoziarnkowy do rzadkiego siewu „Agrumarja". Siewniki te, jak pokazała praktyka, są nadzwyczaj dobre dla wszystkich ziem i nawet taka powaga w dziedzinie rolnictwa naszego jak R. Lossow zachwala je w swym referacie, wygłoszonym w Centralnem Towarzystwie Rolniczem.

Dalej idzie **oryginalny opielacz** na lekkie ziemie, systemu p. Schillinga. Znajdujemy tutaj również **spulchniacz** do międzyrzędzi młodych buraków.

Około hali maszynowej zajęła plac **„Kooprolna", z Warszawy,** reprezentując cały szereg najrozmaitszych krajowych i zagranicznych firm. Tutaj zwracają na siebie uwagę motory ropowe Towarzystwa **„Perkun"** z Warszawy, żniwiarki Deering'a fabryki **„International Harvester C., Chicago"**, lokomobile fabryki **„Merschall, Son a. Co. Ltd"**. Cainsborough (Anglja) i t. d.

Z innych firm rolniczych wymienimy: **Br. Malak** w Żninie, **Adolf Krause i Sp.** w Toruniu, **Centrala Pługów Parowych** w Poznaniu, **Landwirtschaftliche Zentralgenossenschaft,** Sp. z o. odp. w Poznaniu i t. d.

Mówiąc o eksponatach do przemysłu rolniczego nie możemy pominąć milczeniem aparatów do gospodarstwa mlecznego.

Przed nami stoisko znanej firmy **„Alfa-Laval"**, Sp. z o. o. (Oddział w Poznaniu, Gwarna 9). Firma powyższa wystawia i demonstruje ciekawą i prawie nieznaną w Polsce nowość: dojarkę „Alfa-Laval". **Mechaniczne dojarki** „A.-L" zostały wypuszczone na rynek dopiero w roku 1916 i wcale nie są skonstruowane na pryncypie ręcznego dojenia. Działanie dojarek jest podwójne: ssące i tłoczące, wytwarzane przez t. zw. pulso-pompę w równych odstępach czasu (45 do 48 razy na minutę). Dzięki specjalnie delikatnemu działaniu oraz elastyczności gumek strzykowych dojenie absolutnie nie denerwuje krowy. Obsługa dojarki jest nadzwyczaj prostą, bowiem cały aparat posiada li tylko jedną ruchomą część (tłoczek pulsatora). Jedna osoba może wciągu godziny przy dwóch aparatach wydoić od 20 do 25 krów.

Dalej oglądamy **wirówki „Alfa-Laval", służące** do oddzielania śmietanki od chudego mleka. Prostej konstrukcji aparaty te oddzielają tłuszcz tak doskonale, iż w pozostałem chudem mleku można skonstatować li tylko do $^1/_{10}$ proc. tłuszczu.

Oprócz tego znajdujemy wirówki na następujących stoiskach: **„Pumpsop"** — szwedzkie wirówki — (Poznań, ulica Wielka 13), **„Warta"**, Dom Maszyn (Poznań, ulica Wielka 25), **Fligierski S. i Co,** (Poznań, Św. Marcin 23).

— **Erwin Uthke, Gdańsk**, Boettgergasse 23-27, zajmował stoisko w hali Maszyn i nie wystawiał wyrobów własnych, lecz reprezentował Zakłady „Union“, które poza fabrykatami różnych innych typów, zasłynęły w ostatnich latach z budowy wirówek pod marką „Union“. Wirówki „Union“, nowoczesnej konstrukcji talerzowej, z pionowym wolnym biegiem na łożyskach kulkowych, otrzymać można w typach na 35—750 litrów z zapędem ręcznym i silnikowym. Innego rodzaju przyrządy mleczarskie tegoż fabrykatu, są również wyrobami doskonałemi. Reprezentant p. Uthke, dostarcza wirówki jak inne przyrządy mleczarskie marki „Union“, wprost ze swych składnic w Gdańsku i to na warunkach dogodnych.

Dla uzupełnienia działu, tyczącego się rolnictwa, zamkniemy go krótkim opisem ciekawego stoiska **Delegacji Producentów Saletry Chilijskiej** (Warszawa, Okólnik 5).

W dalekich krajach, leżących w Ameryce Południowej (Republika Chile) znajdują się złoża t. zw. **„Caliche“**. Leżą one na głębokości 0,50 do 3 metrów pod powierzchnią ziemi, zawierając oprócz saletry, sól kuchenną, piasek, glinę, siarczan sodu i jodek potasu.

Prochem rozbijają przemysłowcy pokłady surowca. Rozdrobniony materjał przewozi się wózkami, zaprzęgniętemi w muły, na fabrykę, gdzie na surowiec działają gorącą wodą rozpuszczając go. Z ochładzającego się roztworu wydziela się (wykrystalizowuje się) saletra, która po wysuszeniu na słońcu, zostaje rozsypywaną do worków i żaglowcami lub okrętami parowemi przybywa do Gdańska.

Niewątpliwie, iż saletra chil., jako środek nawozowy azotowy, jest bezkonkurencyjną. Zawierając 15,5 procent samego azotu w stanie łatwo przyswajanym przez rośliny, saletra intensywnie podnosi sprzęt. Przy zastosowaniu najnowszych maszyn rolniczych gospodarstwo wymaga dla uzyskania maksimum wydajności ziemi również stosowania nawożenia azotowego, w szczególności przy nowożytnych systemach rzadkiego siewu.

Środek ten chemiczny w połączeniu z obecną maszynerją rolniczą zapewnia rolnikowi większą niezależność od kaprysów przyrody i daje poważną gwarancję osiągnięcia dobrobytu tak w oddzielnych gospodarstwach, jak zarówno i całego Państwa Polskiego, które, jak wiadomo, jest państwem wybitnie rolniczem.

Inż. Alba.

III.

Poważniejsze krajowe źródła dostawcze.

— **S. Czachowski, Poznań, ul. Wielka 13**, Skład żelaza oraz różnych narzędzi. Rozwijające nader ruchliwą działalność handlową, przedsiębiorstwo to zajmowało w hali maszyn dwa stoiska. W jednem spotkaliśmy renomowanej konstrukcji aparaty „Expresso“ do parzenia kawy, herbaty, gotowania czekolady, jaj, grzania kiełbasek, grzania i gotowania mleka itp. Aparaty te, które opisywaliśmy już niejednokrotnie w piśmie naszem, są dla zakładów gospodnio-restauracyjnych niezmiernie ważnym przyrządem higjeny i oszczędności, dlaczego to zaprowadziły się one w zachodnich województwach wprost zdumiewająco szybko. — Drugie przestrzenne stoisko firmy S. Czachowski przedstawiało wystawę różnych drobniejszych artykułów technicznych oraz specjalnych narzędzi przemysłowych i rzemieślniczych, pochodzenią krajowego i zagranicznego. Ogólne zainteresowanie zwiedzających tak laików jak fachowców wzbudzała automatyczna ostrzarka pił tarczowych, uruchomiona minjaturowym silnikiem. Firma S. Czachowski poza galanterją żelazną i krótkiemi towarami żelaznemi, dostarcza wszelkiego rodzaju i każdego typu narządzia dla przemysłu i rzemiosła metalurgicznego, obróbki drzewa i t. p., dokonując dzięki zdolności konkurencyjnej, artykułami temi poważnych obrotów.

— **Józef Dziabaszewski i S-ka, Fabryka Maszyn i Odlewnia, Poznań, Przemysłowa 35.** Zakres produkcji tegoż od lat w mieście naszem na Wildzie istniejącego przedsiębiorstwa wkracza w dziedzinę budowy przyrządów gorzelniczych, dalej dla potrzeb przemysłu budowlanego, również rolnictwa oraz mówiąc o patentowanem palenisku „Wulkan“, w dziedzinę cieplną. Eksponaty, wystawione przez firmę tę na Targach, nie były zatem zgrupowane w jednem miejscu, lecz znalazły przydzielenie wedle przynależności branżowej. Aparaty destylacyjne, rektyfikacyjne i odpędowe dla gorzelni, mimo równie dobrze wykonanych objektów konkurencyjnych, spotykały się z zainteresowaniem i podobnie jak w roku ubiegłym znajdowały chętnych kupna. Z dalszych fabrykatów firmy Dziabaszewski, wyszczególnić należy dla budownictwa: dwuczynne dźwigarki materjałów budowlanych, zaprawiarki ukośno-korytkowe do zaprawy wapiennej i cementowej; dla rolnictwa: gniotowniki i śrutowniki tarczowe. Wspomnieć tu jeszcze z obowiązku trzeba o patentowanem palenisku „Wulkan“ do kotłów parowych i lokomobil, które wystawione były w minjaturowym modelu w hali maszyn. Ponieważ palenisko to zaoszczędza 50 procent opału i nadaje się do każdego gatunku paliwa, znajduje ono przeto w miarę wzmagającego się rozgłosu coraz to szersze zastosowanie w najróżniejszych gałęziach przemysłowych. Firma omawiana dysponuje: nowocześnie urządzoną ryflarnią dla szlifowania i ryflowania walcy; posiada aparaty do wiercenia cylindrów i heblowania płaszczyzn, prócz tego ma własną odlewnię i spajalnię metali. Kierownictwo fabryki udziela interesentom chętnie szczegółowych informacji bezpłatnie i bez jakichkolwiek zobowiązań kupna.

— **Odlewnia Dzwonów Braci Felczyńskich w Kałuszu i Przemyślu (w Małopolsce).** Wystawa czterech wielkich dzwonów kościelnych, dzieła wymienionej firmy wzbudzała na Targach Poznańskich, zwłaszcza w kołach duchowieństwa wielkie zainteresowanie. Dzwony te o miłym, harmonijnym czworotonie cis, fis, gis i ais, wagi 32, 12, 10 i 7 centnarów wykonała firma na zamówienie ks. prob. Radońskiego i Dozoru kościelnego dla kościoła Najsłodszego Serca Jezusowego na Jeżycach w Poznaniu. Wybitny znawca muzyki ks. dr. Gieburowski zbadał w czasie Targów dzwony, wydając o nich tak co do jakości materjału, czystości tonów oraz artystycznego wykonania, jak najlepszą opinję. Firma Bracia Felczyńscy w osobnem kiosku wystawiła pozatem wspaniały wybór dzwonków ręcznych kościelnych, jedno- i kilkoramiennych, dalej dzwonków szkolnych, dla straży pożarnych jako też dla różnych innych celów. Rdzennie katolickie i polskie przedsiębiorstwo to dzięki doskonałym swym wyrobom zyskało przez Targi wiele na swym rozgłosie oraz dobrej renomie.

— **Paweł Seler, Poznań, ulica Przemysłowa 23.** Przez firmę tę reprezentowany był poczęści niemiecki przemysł maszyn i narzędzi rolniczych. Wystawione eksponaty zaliczały się do typów, zaprowadzonych w rolnictwie naszych dzielnic. Jako nowość wyszczególnić wypada śrutownik „Oekonom“, będący ulepszonym typem uniwersalnego śrutownika i gniotownika walcowego. Maszyna ta, zresztą pojedyńczej struktury, przy łatwej obsłudze, pracuje dobrze i tanio. Nadaje się ona do zapędu ręcznego, kieratowego i silnikowego.

— **Dąbrowski Przemysł Druciany Bracia Klein w Dąbrowie Górniczej.** Rozlokowane we Wieży Górnośląskiej na I. piętrze eksponaty tegoż przedsiębiorstwa znanego z szerokiego i masowego zakresu produkcji, wyróżniały się dwoma charakterystycznemi cechami: precyzyjnością wykonania i zdolnością konkurencyjną wobec podobnych obcokrajowych wyrobów. Gdyby ogólna gospodarka krajowa, na którą Targi niestety wpływu nie posiadają, stworzyła znośne warunki redyskonta i kredytu, „Dąbrowski Przemysł Druciany" stałby niewątpliwie pośród tych krajowych placówek, które naszą ekspansję na zewnątrz mogłyby wydatnie wzmocnić. Specjalizowanemi wyrobami „Dąbrowskiego Przemysłu Drucianego" są: łańcuchy elektrycznie spawane i patent „Victor"; sprężyny do mebli stalowe i miedziowane; gwoździe wszelkiego rodzaju; nity saskie, blachowskie; drut każdego rodzaju i przekroju; klamerki do pantofli. Ponieważ w licznych jeszcze wypadkach niektóre wyszczególnione artykuły sprowadzaliśmy zbytecznie z zagranicy, pamiętajmy więc obecnie o tem, że w myśl haseł rozwoju przemysłu i zwalczania bezrobocia, obowiązkiem kupiectwa nasycić rynek wewnętrzny własnemi fabrykatami.

— **Lisiewski i Glaser, Biuro Techniczno-Handlowe, Poznań, ulica 27 Grudnia 16.** Jako jeneralne przedstawicielstwo na Poznańskie i Pomorze **Fabryki Wyrobów Gumowych „Berson"**, wymieniona firma wystawiała spopularyzowanej i rozpowszechnionej marki eksponaty „Berson" w Pałacu Targowym tuż przy dziale skór i obuwia. Krakowskie obcasy, zelówki i t. p. „Berson" są tak znane, że specjalne ich polecanie staje się zbytecznem. Pomienione Biuro Techniczno-Handlowe posiada również reprezentację wiedeńskiej fabryki gaśnic ręcznych „Perkeo". Prócz tego utrzymuje stale na składzie pasy skórzane, konopne i bawełniane, płyty uszczelniające azbestowe i gumowe, szczeliwna, artykuły każdego gatunku, węże gumowe na parę i dla innych celów, armaturę do pary, wody i gazu, dalej różne aparaty i przyrządy techniczne fabrykatów sławy światowej. Firma Lisiewski i Glaser najsubtelniejszem wywiązywaniem się z poleconych zleceń, zyskała wśród przemysłu i rolnictwa opinję polecenia godnej placówki dla dostawy wszelkich artykułów technicznych. Podczas Targów otrzymała pokaźną ilość zleceń.

— **Fabryka Masielnic, Bracia Rutkowscy w Jarocinie, ul. Krakowska 40.** W kraju na wskroś rolniczym, jak Polska, konsumcja niektórych maszyn i narzędzi rolniczych jest wprost olbrzymia. Gospodarstwo mleczne uprawianem bywa niemal przez każdego nawet najmniejszego rolnika, a ponieważ dawne sposoby zbierania mleka i robienia masła należą do przeszłości, tem się tłumaczy wielki popyt na wirówki i masielnice. A jednak i jedna i druga maszyna, to typy, w kraju dotychczas zupełnie nie wyrabiane. Dopiero powyżej wymienione przedsiębiorstwo wytwórcze, założone w Wielkopolsce, podjąwszy we własnych zakładach produkcję masielnic, stworzyło w zakresie zapotrzebowania na rynku tegoż artykułu nową orjentację, otwierając drogę ku samostarczalności. Sam fakt stworzenia własnych **„Masielnic Wielkopolskich"**, jak nazwali je fabrykanci Rutkowscy, a pozatem wysoka jakość tychże maszyn polskich, wymaga bezwzględnego poparcia podjętej inicjatywy i najszerszego rozpowszechnienia masielnic. Masielnice wystawione w hali Maszyn w różnych co do pojemności i zapędu typach, przebyły podczas Targów zwycięską niejako próbę, spotykając się z uznaniem i zadowoleniem fachowców i wybitnych znawców. Precyzyjne wykonanie beczki z klepek dębowych, lekki bieg, łatwa obsługa, wygodne oczyszczenie, najprędsze zmaślanie, zatem wysoka wydajność produkcyjna, oto zalety polskiej masielnicy, która znajdować się winna na składzie w każdym handlu maszyn i narzędzi rolniczych. Sądząc z wyniku Targu i uzyskanych przez firmę zleceń, wyrażone w zdaniu poprzedniem życzenie, zamieni się niebawem w czyn dokonany.

— **Bracia Plucińscy, Poznań, Szamarzewskiego nr. 43.** Odcięcie rynku krajowego od dawnych źródeł dostawczych, było podłożem utworzenia przed kilku laty przez Braci Plucińskich, specjalnej fabryki stalowych narzędzi. W nowocześnie i celowo urządzonym warsztacie produkcyjnym przeszli właściciele wpierw do masowej produkcji noży do sieczkarń wszelkich systemów, oraz innych części nożowniczych dla maszyn rolniczych i przemysłowych. Ponieważ części nożownicze sprowadzaliśmy przeważnie z zagranicy, produkcję Braci Plucińskich, których wyroby z góry stanęły na wyżynie zadania, przyjęły zainteresowane sfery już wówczas z wyrazem zadowolenia. Fakt udzielania pełnej gwarancji za wyroby nożownicze, oznaczone zarejestrowanym przez firmę znakiem ochronnym, dowodzi niezbicie, na jak wysokim poziomie jakościowym stoją fabrykaty tej polskiej placówki wytwórczej. Jak przekonaliśmy się z eksponatów wystawianych na I. piętrze w Pałacu Targowym, firma rozszerzyła zakres swej produkcji, dołączając do wyszczególnionych wyrobów masową wytwórczość tasaków kuchennych i rzeźnickich, które równie jak części nożownicze do maszyn rozeszły się szeroko na rynku krajowym, znajdując łatwy zbyt. Dziś, wyroby nożownicze oznaczone trójkotwicznym znakiem ochronnym są pośród własnych, najlepiej renomowaną marką.

— **Franciszek Ciszewski i S-ka, Bydgoszcz, ul. Długa 13.** W hali Maszyn, niejako atrakcją swego rodzaju była dla kupiectwa podczas Targów maszynka do palenia kawy, nazwana przez wytwórców „Elwira". Pierwszy tegorodzaju polski typ maszyny do palenia kawy wykazuje wiele praktycznych zalet, z których przytoczymy najważniejsze: upala kawę przy zupełnie rozwiniętem ziarnie w ciągu 15—20 minut, redukuje straty na wypalaniu przy kawie 15—20 proc., a przy surowcu słodowym 20—25 procent; do upalenia jednego centnara kawy zużywa się do napalenia zaledwie za 3—4 zł gazu; dzięki swej wydajności amortyzuje się w ciągu 1—2 miesięcy. Maszyna do palenia kawy „Elwira", odpowiadająca wszelkim wymaganiom techniki i higjeny, dostępna dla każdego kupca przez swą taniość, umożliwia sprzedaż codziennie świeżej, we własnym zakładzie palonej kawy. Wobec budowy polskich maszynek, zbytecznem staje się dalsze sprowadzanie typów niemieckich i innych obcokrajowych. — Omawiana firma wystawiała również wielce praktyczny młynek do kawy z wbudowanym minjaturowym motorkiem, który włączyć można do elektrycznych przewodów świetlnych. Praktyczny przyrząd ten dla kupców i przemysłowców branży spożywczej, jak niemniej właścicieli zakładów gospodnio-restauracyjnych, nie wymaga żadnej specjalnej instalacji.

— **„Herkules", T. z o. p., Gniezno, ul. Witkowska nr. 6.** Polska, kraj nieprzebranych bogactw leśnych i surowca drzewnego, zabiegający w miarę istniejących warunków rozwojowych o rozwinięcie poszczególnych gałęzi przemysłowych, staje się coraz to pojemniejszym rynkiem dla zbytu różnych maszyn z zakresu obróbki drzewa. Temuż objawowi zawdzięczamy pocieszający rozkwit kilku już fabryk, trudniących się w specjalizacji seryjną produkcją maszyn i narzędzi do obróbki drzewa. „Herkules", Gniezno, firma wystawiająca eksponaty swoje w r. b. na Targach Poznańskich, ujęła w tegorocznej rewji fachowców i znawców fabrykatami swemi, których z okazji Targów Drzewnych było obecnie znacznie więcej niż w inne lata. Dział wystawy drzewa z polskich lasów, dokompletowany wystawą maszyn do obróbki drzewa również budowy polskiej był rzeczywiście imponującym pokazem. Firma „Herkules" w dziale tym wystawiała szereg własnego typu obrabiarek do drzewa, strugarek, pił tarczowych i taśmowych i t. p. Maszyny konstrukcji „Herkules" posiadają w kołach kompetentnych ustaloną najlepszą opinję i dlatego były na Targach nietylko objektem częstych zapytań, lecz i dokonanego kupna.

(D. c. n.)

Dzierżawy, zastępstwa, personal, sprzedaże itd.

Inżynier lub technik

samodzielnie pracujący na centralne ogrzewanie, wodę i kanalizację od 1. VII. **poszukiwany na stałą posadę.** Oferty z podaniem pensji, życiorysu, i odpisem świadectw pod „Radiator" do „PAR" Bydgoszcz, Dworcowa 72. 2762

KONKURS

na posadę maszynomistrza

Poszukuje się od 1 lipca 1926 roku wykwalifikowanego mistrza ślusarskiego, obeznanego w zakładaniu instalacji elektrycznych i wodociągowych, utrzymaniu ruchu maszyn, pędzonych parą i siłą elektryczną oraz maszyn rolniczych.

Reflektuje się tylko na siły doświadczone, mogące się wykazać kilkoletnią praktyką. Pobory przysługują XII stopnia pragmatyki urzędników państwowych, plus 15 procent dodatku komunalnego, wolne mieszkanie i ogród.

Odpowiednie wnioski z dołączeniem odpisów świadectw i życiorysu należy składać w term. do 10 czerwca 1926 r. do

Dyrekcji Krajowego Zakładu Poprawczego w Chojnicach (Pomorze). 2754

Spawacz

autogenowy (i na miedź) kotlarz miedziany, ślusarz rurowy poszukuje **POSADY. KAROL WELSZAR, Cieszyn,** Głęboka 24. 815

Przetarg ofertowy

na dostawę rur kamionkowych (ca. 4 000 mb.) i cementowych (ca. 700 mb.) oraz inne materjały do budowy kanalizacji.

Informacje i podkładki w Miejskim Urzędzie Budowlanym, ul. Stawowa nr. 1, pokój 16.

Termin składania ofert 21 V. 1926 roku do godziny 12-tej.

Magistrat Królewska Huta

Dyrekcja Kolei Państwowych w Gdańsku rozpisuje

Przetarg publiczny

na dostawę 1250 m³ desek sosnowych obrzynanych

Termin składania ofert upływa dnia 20 maja br. o godz. 12. Otwarcie ofert nastąpi dnia 21 maja br. Bliższych szczegółów i warunków przetargu udziela Dział Zakupów Dyrekcji za nadesłaniem 2 zł w gotówce lub znaczkach pocztowych. 824

Elektrownia kompletna:

Motor ropowy 8—10 koni, dynamo 5 4 klw, 230 wolt, 23,5 amp. tablica rozdzielcza, kadź, filter, pas. Lokomobila „Wolfa" rok bud. 1917, 12 atm. z przegrzewaczem, 20 koni Prasa hydrauliczna do naciągania masywów samochodowych, do 300 atm. do sprzedania. 2746

Warszawa, Furmańska 14, Kusiński.

Lokomobilę Wolfa

12 HP. nową, przewoźną, zbudowaną w r. 1925 według najnowszych zdobyczy techniki, sprzedamy ze składu w Poznaniu.

Wydział Handlowy Zjednoczenia Producentów Rolnych T. z o. p.
Poznań, ulica Pocztowa nr. 30. 800

Komplet zaworów (wentyli)

przepustowych i zasuw zaworowych (nastawnych) aż do 325 mm, sprzeda tanio i na dogodnych warunkach płatniczych

„UNION" 3747
Tow. dla potrzeb Górniczo-hutniczych, S-ka z ogr. odp.
Świętochłowice, ul. Bytomska 1.

Urządzenie suszarni ceramicznej

używane, lecz w dobrym stanie — składające się z: 1. 480 mb. rur lanożeliwnych żeberkowych, o średnicy w świetle 95 mm, w długościach 2 metrowych; 2. 300 mb. rur jak wyżej, o średnicy 70 mm., w długościach 2- i 1-metrowych; 3. 10 sztuk wentylatorów o średnicy skrzydeł 1 mtr.; 4. 2 kompletne urządzenia kaloryferów syst. Moellera o 262 m² pow. ogrzewalnej, wraz z paleniskami; 5. łączniki, kolanka lanożel., zbiorniki kondenzacyjne i t. p. sprzedamy w całości lub częściowo. Zgłoszenia prosimy kierować do **KIEROWNICTWA ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH „TRI" w STRZELNIE Wlkp.,** tamże można wymienione przedmioty oglądać. 2758

Świetna okazja!

Samochód „Chervolet" mało używany

(dotychczas 5.000 klm.) jest natychmiast za 800 dolarów (równowartość w złotych) do sprzedania.

Zgłoszenia uprasza się pod nr. 6062 2757
do **„PAR" Biuro Reklam GRUDZIĄDZ.**

Samochód ciężarowy

marki „Gräf Stift", 2½ tonny, 45 HP. kardanowy, w bardzo dobrym stanie okazyjnie do sprzedania, ewent. zamiana na samochód osobowy nowszego typu. **Ludwik Batko, Wadowice,** ulica Krakowska 21. 814

Formy rurowe

kompl. prawie nowe, forma rurowa do studni 1 mtr. długa, ½ m. wys. oraz 4 formy do rur mostowych 1 m. wys. 80, 60, 40, 30 w dług. szer. oddam bardzo korzystnie. Łaskawe zgłoszenia do **Biura Ogłoszeń Posener Tageblattu pod nr. 1075.** 819

Tokarka szybkobieżna

nowa, nadająca się do masowej fabrykacji, długość 1600, waga 1680 kg. zaraz do sprzedania. **Pilnikarnia, Stacherski, Sosnowiec,** Sobieskiego 18. 813

Lokomobila

fabrykatu Galert Smith, 8 atm., w bardzo dobrym stanie i nowa

piła taśmowa 828

średn. 900 mm., fabrykat Teichert i Syn — sprzeda

Fr. Dondajewski - Tartak parowy - Oborniki.

Kasy ogniotrwałe

większe i mniejsze do sprzedania. **Śląski Bank Przemysłowy w Bielsku.** 816

MOTOCYKL

z przyczepką, angielski Rudge-Withworth, komplet odnowiony, 4 wentyle, 4 biegi elektryczne, oświetlenie, starter 350 ccm. korzystnie sprzedam. **Mędlewski, Poznań,** Stan. Karwowskiego 12. (Łazarz). 807

TOR

817

kolejowy 3600 mtr. z laszami, także częściowo zaraz korzystnie do oddania. Zgłoszenia **skrz. pocztowa 386 Poznań.**

Okazyjnie!

818

kompletne **przekroje** (sznyty) **do radjo** sprzedam. **W. Polakowski, narzędziarnia, Poznań, Rybaki nr. 22.**

Maszyna

stolarska kombinowana, 8 maszyn i motor z transmisją zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia **Wojciechowski, Poznań, ul. Stawna 13.** 820

HIPOTEKĘ

na 10000 złotych marek (domu w Augsburgu) oraz **2500 kg. nowych narzędzi kowalskich** sprzeda tanio **H. Ebert, Wien XIII.,** Spallartgasse 9 822

Wóz przyczepny

do samochodu ciężarowego

(nośność wozu 3 tonny) w bardzo dobrym stanie sprzeda: „CEREALIA" — CHEŁMŻA (Pomorze) 2748

Tokarka

czołowa (Kopfbank) na sprzedaż. Średnica tarczy (Planscheibe) 1200 mm Obejrzeć można **Poznań. Dąbrowskiego 81** w firmie **„Wiepofana". Cena 1500 zł.** 823

Parowy

garnitur do młócenia „Flöther", 6-konny sprzedam korzystnie. Zgłosz. **R. Borowiak, Kostrzyn, Polna.** 825

Maszyny młyńskie

808

kompletne urządzenie młyna parowego, przemiału 200 ctn. sprzeda „Informator", Poznań, pl. Nowomiejski 10a.

Młyn i tartak wodny

812

gospodarczy z powodu wyjazdu zaraz do sprzedania w dobrej okolicy. Wiadomość: **A. Haubelt, Kraków,** Mogilska 103.

WCIĄG

(windę) ręczną na 20 ctn. za 300 zł sprzeda **Wielkopolska Hurtownia Szkła, Poznań.** Półwiejska 9. 804

TROCINY

805

dębowe i sosnowe ma stale do oddania **GNIEŹNIEŃSKA FABRYKA KRZESEŁ, Fr. Schmeling, Gniezno.**

Sprzedam

mój opatentowany wynalazek do fabrykacji na Polskę lub wspólnika wezmę (kopalnia złota). — Zgłoszenia **„Okazja" Poznań, Wrocławska 20.** 809

Samochód

używany „Adler", 6-osobowy, w dobrym stanie na sprzedaż. **Poznań, Skarbowa 16, II p.** 829

Na sprzedaż

ma dobrze utrzymany 803

używany drut kolczasty

czarny i pocynkowany 4-kolcowy w zwojach — cena: 50 kg. 27.50 zł (1000 m. — 120 kg.)

P. Przygoda - Skład żelaza - Krotoszyn

Sprzedam dobrze utrzymaną

ręczną kosiarkę do trawy

oraz **1 masielniczkę**

bliższych wiadomości udziela. **Hoffmann, Poznań, św. Marcin 60 (skład).** 802

KUPNA

Motor systemu Diesl'a

o sile 15 do 25 P.S. używany, pod gwarancją w dobrym stanie bez uszkodzeń

2756 **natychmiast kupimy.**

Szczegółowe oferty wraz z ceną do **Inż. Z. i J. Kloc Bydgoszcz, Grodzka nr. 30.** Telefon 15-45.

Płyty akumulatorowe i szlam kupuje

Bielawski, Poznań, Bukowska 33. - Tel. 6418. 2571

Kupię nożyce

801

tekturowe używane. **Fiorczyk, Dobrzyca p. Krotoszyn.**

Kupimy instalację płatkarni

809

średniej wielkości z aparatem walcowym na przerób dobowy około 300 ctn. ziemniaków. Oferty szczegółowe z podaniem systemu i fabrykatu aparatu suszarskiego, wymiarów walcy oraz z wyszczególnieniem części składowych płatkarni skierować do firmy **H. Cegielski, T. A. w Poznaniu, Oddział II.**

Kupię lokomobilę

wyciąganą 60-70 koni, 160-180 obrotów. Rok budowy, cenę, warunki sprzedaży nadesłać: **Toruń, plac Teatralny 42, Maciejewski.** 806

Kocioł parowy

6—8 atm., mały, stojący lub leżący, może być lokomobilowy, kupię. Zgłoszenia z podaniem szczegółów i ceny do administracji **„Kurjer Łódzki"** pod **„3XX3".** Pośrednicy pożądani. 831

MOTOR

827

na ropę lub benzynę, system Diesla, 3—6 P.S. w dobrym stanie kupię za gotówkę. Zgłosz. do Kurjera Pozn., filja Stary Rynek.

MOTOR

elektryczny 3 P. S. używany, 220 Volt oraz **szlifierkę** do okrągłych przedmiotów szlifowania (Rundschleifmaschine) kupi **M. Tyrchan, Poznań,** Przemysłowa 33. 830

Poszukuje się kupna

używanych, ale dobrze utrzymanych, stałych **LOKOMOBIL na parę przegrzewaną** 1 na 170 PS. trwałej pracy, 1 na 50 PS. trwałej pracy, 1 na 30 PS. trwałej pracy. Oferty kierować do: **Belgijskie Tow. Akc.** dawniej **Emil Haebler, Piotrków Tryb,** ulica Legjonów 9. 821

Kupię

stare dobrze utrzymane szyny do kolejki polnej 3 klm. długości, wys. 60 mm. z dodatkami oraz 2 klm. długie szyny do kolejki polnej do przesuwania z dodatkami, 30 lorek typu Spaldinga. **J. Küchel, Strzelno,** Przedsiębiorstwo budowlane. 826

Dział budowlany i drzewny

Z kongresu leśnego w Rzymie.

Zakończono obrady Międzynar. Kongresu Leśnego w Rzymie. Delegaci polscy przybyli bardzo licznie, gdyż lista polska obejmowała przeszło 40 nazwisk. Polska otrzymała w prezydjum kongresu tylko jedno miejsce, t. j. ad hoc stworzoną wiceprezydenturę (prof. Jedliński był wiceprzewodniczącym Komisji IV.) Polska była reprezentowana między innymi przez p. Jana Miklaszewskiego, dyrektora departamentu leśnictwa, profesorów: Jedlińskiego, Mokrzeckiego, Szwarca i in., p. Frommera delegata przemysłowców leśnych, p. Antoniego Łączkowskiego, delegata młodzieży akademickiej, red Szaniawskiego i wielu innych

Ogólną uwagę Kongresu zwrócił referat prof. Jedlińskiego na temat urządzania lasów w związku z wyczerpywaniem się drzewostanów Tezy referenta uznano przez kongres za najlepsze rozwiązanie sprawy zachowania i zagospodarowania drzewostanów, a jednocześnie kongres przyjął wymieniony referat za podstawę swoich prac w kierunku urządzania lasów.

Dalej referat prof Z Mokrzeckiego . O zwalczaniu szkodników leśnych ', jako oryginalny fachowo i praktycznie ujęty, zdobył sobie uznanie Kongresu. Jednocześnie prof Z Mokrzecki wybitny eutomolog i znawca patologji, otrzymał od posła perskiego Amed Khan Adle zaproszenie do Persji, celem zorganizowania w tym kraju walki z szarańczą

Pozatem delegaci polscy złożyli około 10 referatów na różne tematy z dziedziny leśnictwa oraz przemysłu i handlu leśnego Zaznaczyć należy, że Czesi zasypali Kongres tysiącami broszur, ulotek, nawet książek. Poselstwo czeskie urządziło przyjęcie na cześć przewodniczących poszczególnych delegacyj i prasy.

Otwarcie Kongresu nastąpiło w obecności króla włoskiego i premjera Benito Mussolinie'go Włosi zorganizowali kilka wycieczek, gdzie zapoznawali uczestników Kongresu ze stanem lasów włoskich Ogólne wrażenie było dodatnie.

Zwyczaje handlowe.

(Orzeczenie Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie).

W handlu drzewem wyrażenie „wolne od łomu i zgnilizny" („faul- und bruchfrei") oznacza wedle zwyczaju handlowego materjał deskowy uzyskany z przetarcia kloców, z którego wyłączone być winny sztuki zgniłe, zmurszałe lub zniszczone przez hubę, złamane w poprzek lub też pęknięte wzdłuż w ten sposób, że długość pęknięcia jest większą aniżeli wynosi szerokość odnośnej deski. Deski z innemi błędami jak czerwień, mniejsze pęknięcia, nawet czarne sęki, pozostają w tym sortymencie o ile w terminatce niema określenia „z pod piły" („sägefallend"). Wolno wedle zwyczaju handlowego z tego sortymentu wybrać i wyłączyć deski jakościowo lepsze. Jeżeli zaś klauzula „z pod piły" została w terminatce umieszczona, wówczas powinnien być dostarczony cały materjał wypadający z przetarcia, z wyłączeniem tylko powyżej podanych sztuk.

Klauzula „wolne od łomu i zgnilizny" jest ogólnem określeniem sortymentu, nie określa jednakże gatunku odnośnego towaru, gdyż wolny od łomu i zgnilizny może być zarówno towar budowlany, jak też towar stolarski. Obydwa te gatunki różnią się znacznie pomiędzy sobą. Podczas gdy za „towar stolarski" uważa się deski możliwie czyste, bez wielkich zrośniętych gałęzi, bez wypadających sęków, nie popękane, nie zgniłe, nadające się do heblowania, „towar budowlany" może mieć pewne wady wykluczone przy towarze stolarskim, w szczególności zaś dozwolone są wypadające sęki i wielkie zrośnięte gałęzie. Z powyższego wynika, że pewna część materjału, określona wyrazami „wolne od łomu i zgnilizny", może być i materjałem jakości stolarskiej. Ponieważ atoli klauzula ta wyklucza tylko niektóre wady, nie wyłączając braku innych, które nie powinny zachodzić przy materjale stolarskim, przeto materjał, wolny od łomu i zgnilizny" nie jest równoznaczny z „materjałem stolarskim".

Wyrażenie „materjał eksportowy" nie oznacza pewnego ściśle określonego sortymentu albo gatunku. Zwykle eksportuje się materjał lepszy, ze względu na koszta przewozu, co jednakowoż nie wyklucza sprzedaży na eksport także materjału niższego gatunku, np. budowlanego. Cechą charakterystyczną towaru eksportowego są bardzo często specjalne w danym kraju zagranicznym używane wymiary odnośnego materjału.

Określone towary jako „faul- und bruchfrei" wpływa na cenę o tyle, o ile zapewnia odbiorcę, że w dostarczonym materjale nie będzie materjału obciążonego wadami w pierwszym ustępie wymienionemi. Pozatem inne wpływające na cenę czynniki (sorta budowlana wzgl. stolarska) przez same słowa „faul- und bruchfrei" określone nie zostają. Zależnie zaś od tych czynników ceny są różne i np. towar stolarski jest mniej więcej o 100% droższy od towaru budowlanego. (22. 1 1926 L: 8285/25).

Kurs handlu drzewem.

otwartym zostanie w przyszłym roku szkolnym w Bydgoszczy przy liceum handlowem tamtejszej Izby Handlowo-Przemysłowej. Bydgoszcz jako port w środowisku handlu i przemysłu drzewnego, posiadająca giełdę drzewną jedyną w Polsce, ma specjalne ku temu warunki. Kurs trwa rok; od października r. b. Od słuchaczy zwyczajnych wymagane jest absolutorjum gimnazjalne lub liceum handlowego.

Przy nadmiarze średnich szkół handlowych w kraju, jest to poparcia godna próba lepszego dostosowania do życia gospodarczego — ogólnego programu szkół handlowych.

Ruch drzewny w Łodzi.

Na łódzkim rynku drzewnym sytuacja ogólna przedstawia się w ostatnich czasach bardzo słabo. Dotychczas na polepszenie sytuacji w branży tej wpływały w pierwszym rzędzie znaczniejsze zamówienia na drzewo państw zagranicznych, z których, od chwili wojny celnej z Niemcami na pierwszem miejscu pod wpływem wielkości zamówień wymienić należy Belgję, Holandję i Anglję. Od kilku tygodni jednak zapotrzebowanie państw tych skurczyło się do minimum, tak, że o większym eksporcie, który tak poważną rolę odgrywa w handlu drzewnym niema obecnie mowy, co właśnie w pierwszym rzędzie powoduje tak ciężką sytuację, jakiej świadkami jesteśmy obecnie. Zapotrzebowanie wewnątrz kraju, jeżeli chodzi o Łódź i okolice jest minimalne, w związku z tem, iż ruch budowlany narazie pozostawia wiele do życzenia. W związku z

tak słabem zapotrzebowaniem klienteli, ceny drzewa jakkolwiek kurs dolara w czasach ostatnich znacznie podniósł się w stosunku do złotego, zostały podwyższone jedynie o minimalny procent. Ceny najważniejszych gatunków drzewa na rynku łódzkim kształtowały się w tygodniu ubiegłym następująco: deski podłogowe 1 i pół cala grubości 65 złotych, kantówka ciosana 45 złotych. Stolarska 100 złotych. Ceny te obowiązywały przy wpłacaniu całkowitej należności gotówką.

Ustawa budowlana.

Jak się dowiadujemy ze strony miarodajnej, ministerstwo robót publicznych opracowuje projekt ustawy budowlanej W obecnem stadjum przepisy tej ustawy uzgadniane są z zainteresowanemi urzędami i jest nadzieja, że w krótkim czasie ustawa zostanie przedłożona ciałom ustawodawczym. Przy tej sposobności, zaznaczyć należy, że o ile można wnosić z dotychczasowych wskazówek, wytyczonych przy opracowaniu rocznego preliminarza budżetowego, nie może być mowy, by w roku gospodarczym 1926-27 podjęte były jakiekolwiek poważniejsze roboty budowlane, gdyż na ten cel preliminarz obejmuje nic nieznaczące sumy.

Wpływ mrozu na cement topiony.

Wpływ mrozu na cement topiony (ciment fondu) omawia czasopismo „Eugineer" Otóż kostki wykonane przy ciepłocie normalnej, przechowane w tej ciepłocie przez 24 godzin, nie wykazały przy 0° jakiegokolwiek zmniejszenia wytrzymałości w stosunku do normalnych. Wykonane zaś przy ciepłocie 0° a następnie zamurowane w wodzie 24 godz wykazały wytrzymałość mało co mniejszą Wynika to z tego, że cement topiony wywiązuje znacznie więcej ciepła przy wiązaniu, niż zwykły. Z tego powodu nadawałby się do użycia w takich wypadkach, gdy zmuszeni jesteśmy pracować przy mrozie

Z rynku materjałów budowlanych i drzewa

Warszawa, 19. 5. (A. W.) Ceny artykułów technicznych dla przemysłu metalowego za 1 tonne fr. st. załad.: cegła (techniczna) normalna ogniotrwała 80 zł., kopułakowa 80 zł., glina ogniotrwała mielona 30 zł., mączka szamotowa 50 zł., zaprawa szamotowa 45 zł, kamień wapienny 5 zł.

Bielsko, 19. 5. (A. W.) Budowlana Spółka Akcyjna notuje w złotych: drzewo ciesielskie tarte 1 m² 110 zł, ciosane 90. Cegła zwyczajna maszynowa 1000 szt 50, cegła ogniotrwała 1 szt. 0,50, wapno palone 100 kg. 3, gips sztukatorski murarski 100 kg. 8, alabastrowy 100 kg, 22, cement 100 kg. 7,50 papa Nr. 80 10 m 29, smoła dachowa 1 kg. 0,30 dachówka karpiówka 1000 szt. 135, szkło lagrowe 2 mm grube 1 mm² 12 klej stolarski 1 kg. 2,30, pokost 1 kg. 3 50. Powyższe ceny rozumieją się loco skład w Bielsku.

CEMENT.

Warszawa, 19 5. (A. W.) Cement za kg 100 kg, brutto za netto fr st załad 7 50 zł. Zamówienia napływają coraz liczniej, ruch się ożywił; odczuwa się brak gotówki przy zawieraniu transakcyj.

DRZEWO.

Lwów, 19. 5. (A W) Na rynku drzewa tartego w kraju zainteresowania niema, w ślad zatem brak cen orjentacyjnych, jedynie większe zainteresowanie na eksport. Dębina, bulsy dębowe od 35 cm. w cieńszym końcu i wyżej Ł 4,50, fryzy dębowe I i II kl. Ł 4,05. towar paryski Ł 5, fryzy długia Ł 4,50, powyższe ceny eksportowe. Tendencja słaba.

Berlin, 19. 5. (A. W.) Skargi na import drzewa polskiego po cenach konkurencyjnych — nie ustają. Lasy w prowincjach wschodnich jak Śląsk, Brandenburgja, Pomorze niemieckie nie mogą wysprzedać swych cięć. Ruch budowlany nie rozwinął się tak, jak tego oczekiwano na początku roku Loco las notowano drzewo iglaste w/g Hana klasa I mk. 14—20, 2a mk. 15—24 klasa 2b mk 16—25, klasa 3a 20—28, 4a 24—34 mk.

Ołomuniec, 19. 5. (A. W) Na tutejszym rynku drzewnym żądano za dłużyce świerkowe, sosnowe i jodłowe z 1 m³ średniej długości 0 — 15 cm 95, 16—20 cm 105, 21—25 cm 125, 26—30 cm 145, 31—35 cm fr wagon stacja załadowania 160, powyżej 36 cm 185; fr stacja odbiorcza drzewo modrzewiowe za 1 m² o środkowej średnicy od 21—36 cm i wzwyż 120—240 Kcz kopalniaki za m³ 130 Kcz loco stacja odbiorcza, drzewo bukowe za 1 m³ 130—135 Kcz fr. st. załad, dębowe za 1 m³ 400—490 fr. st. załad, lipowe za m³ 280—320, sosna za 1 m³ 100—180 Kcz.

Ołomuniec, 19 5 (A. W.) Na rynku materjałów tartych ożywienie większe na drzewo. Płacono franco wagon stacja załadowania zależnie od gatunku i pochodzenia za 1 m³ przeciętnej średnicy 26 mm świerkowe i jodłowe 4—6 metrów długości 340—380 kcz, takież, jako materjał budowlany 300—320 bukowe gat. I-a 400—450 kcz, modrzewiowe 450 kcz

Ratujcie dachy!

Stare dachy żelazne jak również i papowe (z tektury smołowcowej) niezbyt długo się utrzymują, ponieważ po pewnym czasie dzięki niekorzystnym wpływom atmosferycznym ulegają zniszczeniu. Kres temu kładzie dzisiaj już bardzo rozpowszechniony, wypróbowany, patentowany, różnobarwny i niepalny środek pod nazwą **„Chronolin „Charjan"**. Jeżeli dachy żelazne pomalujemy wspomnianym środkiem, natenczas absolutnie nie rdzewieją a papowe i gontowe stają się absolutnie niepalne, podnosząc przytem znacznie estetykę dachów. Zwracamy na to szczególną uwagę kolegom branży. Środek ten cieszy się dzisiaj, jak już zaznaczyliśmy, bardzo wielkim popytem, a w kołach fachowców zyskał ogólne uznanie. Jeneralnym przedstawicielem towarzystwa „Charjan" oddział w Kaliszu jest p. **inż. Tad. Zawadzki, Biała Podlaska, Stacyjna 7,** który wysyła szczegółowe prospekty i oferty.

Z rynku metalowego.

WYROBY METALOWE.

Warszawa, 19. 5. (A. W.) Dom Handlowy A. Gepner, Warszawa, Grzybowska 27, podaje obecne ceny orjentacyjne półwyrobów metalowych na rynku warszawskim w złotych za 1 kg.: blacha aluminjowa 9,60, — cynkowa cena zasadnicza 2,15, — drut cynkowy 5,50, — aluminjowy 11,00.

Nowy-Bytom, 19. 5. (A. W.) Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S. — reprezentacja S. A. Józef Wdowiński w Warszawie cena za tonnę 190 złotych loco stacja Nowy-Bytom.

Bydgoszcz, 19. 5. (A. W.) Notowania firmy Bracia Schmidt, za 100 kg. w dolarach loco Katowice. Cyna Banca lub Straits 153,10, — ołów rafinowany 15,52, — biały metal łożyskowy 20 proc. 30,56, — 40 proc. 55,78, — 60 proc. 86,81, — 80 proc. 120,28, — inne stopy procentowe w odpowiedniej cenie. Aluminjum hutnicze norweskie 46,08, — miedź czysta w blokach 99 proc. 29,59, — spiż w blokach 85/5 25,22, — mosiądz w blokach 65 proc. 22,80; za 1 kg. w fr. szw. loco Katowice. Mosiądz 2,10, — spiż 2,40, — bronz fosforowy 2,65, — bronz manganowy 3,05. Z powodu strajku angielskiego tendencja na metale i odlewy narazie niepewna.

Berlin, 19. 5. (A. W.) Ceny w markach niemieckich za 1 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz, cif Hamburg, Brema lub Rotterdam (za 100 kg.) 131 3/4, — miedź rafinada 99—33,3 proc. 1,17—1,18, — Standard 1,16½—1,17 1/2, — oryginalny surowy cynk hutniczy (w wolnych obrotach) 0,64—0,65, — cynk w płytach remelted zwykłej jakości handl. 0,59—0,59½, — oryginalny aluminjum hutnicze 98—99 proc. w blokach, sztabach walcow. i ciągnion. 2,35—2,40, — dtto w sztabach walcow. i ciągnion. 2,40—2,50, — nikiel czysty 98—99 proc. 3,40—3,50, — antymon Regulus 1,25—1,30.

Londyn, 19. 5. (A. W.) (Urz.) Miedź per kasa 56 3/8—56½, — 3 mies. 57¼—57 3/8, — bestselected 60 1/4—61½, — cyna za got. 268—268 1/4, — 3 mies. 265—265 1/4, — ołów dost. natychm. 28 3/8, — term. 28 7/8, — cynk dost. natychm. 32 1/8, — term. 32½, — rtęć 15¼—15 1/2 (za butlę), — Wolfram 15—15 1/2 (za kawałek), — elektrolit per kasa 64 1/4, — 3 mies. 64 3/4, — elektrowirebars 64 3/4, — cyna Banka 269.

Londyn, 19. 5. (A. W.) Antymon Regulus 89/10—90 Ł za 1 tonnę.

N.-York, 19. 5. (A. W.) Zamknięcie. Cts. za 1 lb. Aluminjum virgin 98—99 proc. 27, — miedź lake loco 14, — elektrolyt loco 13 7/8, — na dostawę 13,95, — Casting rafinery loco 13,45, — cyna loco straits 61 3/4, — 99 proc. 59 3/4, — ołów N.-York loco 7,80, — East. St. Louis loco 7,55, — cynk New-York loco 7,22, — East. St. Louis loco 6 7/8, — nikiel w sztabach 35, — blacha biała 5½ dol. za 100 lbs, — stal Bessemer's 35 dol. za tonnę.

WYROBY ŻELAZNE.

Warszawa, 19. 5. (tel. wł. Obroty w hurcie były małe. Z prowincji zakupy były nieznaczne. Kredytu się nie udziela. Zanotowano: żelazo handlowe 30 gr., — blacha czarna „050" 61, — „075" 75. Gwoździe emaljowane 34 zł za centnar, — gorsze 29. Płyty kuchenne 45 groszy za kilo, — gorsze 43. Buksy 55 g. 50, — Hacele 40 zł. Płatniczość się poprawiła.

METALE SZLACHETNE.

Berlin, 19. 5. (A. W.) Srebro ca 0,900 w sztabach 89¼ do 90¼ R. M. za kg., złoto w woln. obrotach 2,78—2,82, — platyna w woln. obrotach 12½—13 R. M. za gram.

Londyn, 19. 5. (A. W.) Zamkn. Srebro 30, na dostawę 29 15/16 d za 1 uncję.

N.-York, 19. 5. (A. W.) Zamknięcie. Srebro 65 cts za 1 oz (= 31,1 gr).

Podniesienie cen na żelazo.

Na posiedzeniu Syndykatu Polskich Hut Żelaznych, gdzie brało udział również i Sosnowieckie Tow. podniesiono ceny żelaza z dniem 7 maja r. b., jak następuje: żelazo sztabowe cena zasadnicza zł. 325, żelazo formowe n. p. 24 zł. 325, żelazo formowe n. p. 26 zł. 360, bednarka 390, żelazo uniwersalne zł. 380, blacha gruba zł. 400, — cienka zł. 485, walcówka cena efektywna zł. 375.

Zapytania nadeszłe do działu informacyjnego Tow. Wydawniczego „KUPIEC" w Poznaniu

Do każdego zapytania prosimy dołączyć 50 gr. Wszystkim interesentom odpowiadamy listownie często po kilka razy.

Nr. 1328. Która fabryka w Polsce wyrabia półoliwne osie.

Nr. 1329. Która fabryka wyrabia druciane zmywaki do mycia naczyń kuchennych.

Nr. 1330. Która fabryka wyrabia latarnie powozowe.

Nr. 1339. Która firma dostarcza względnie wyrabia aparaty do froterowania z wkładką filcową.

Nr. 1350. Która krajowa fabryka wyrabia okucia żółte i platerowane białe oraz czarne.

Nr. 1351. Prosimy o podanie adresów fabryk, wyrabiających maszyny i podkładki do maszyn do wyrobu dachówki cementowej. Chodzi nam o inny typ maszyn, wyrabianych na polskim Górnym Śląsku lub Cieszyńskim.

Nr. 1355. Prosimy o podanie adresu fabryki aparatów do cynkowania systemem natrysku.

Nr. 1357. Prosimy o podanie firm, które dostarczają ciągn. żelaza okrągłe od 10—40 mm.

Nr. 1363. Gdzie można nabyć etykiety blaszane z jednostronną nalepką papieru potrzebne do wysyłek kolejowych.

Nr. 1368. Która firma w kraju ma urządzenie do pomosiądzowania sztyftów i śrubek.

Nr. 1371. Prosimy o podanie adresów fabryk wyrobów azbestowych.

Nr. 1374. Prosimy o podanie adresu krajowej fabryki, wyrabiającej oliwiarki kroplowe „Unikum".

Nr. 1378. Która firma wyrabia wagi automatyczne.

Nr. 1380. Prosimy o podanie (adresu) fabryki, lub hurtownego składu szpagatu do wiązałek Manilla krajowego i zagranicznego.

Nr. 1388. Która firma dostarcza nalepki t. zw. Abziehbilder.

Nr. 1390. Która firma może dostarczyć 120 zamków pokojowych wpuszczanych w solidnem wykonaniu.

Nr. 1392. Która firma dostarcza linki antenowe? (Wzór w Administracji).

Nr. 1393. Która firma dostarcza blaszaną czarną taśmę lakierowaną.

Nr. 1410. Prosimy o wskazanie adresu firm względnie wytwórców wyrabiających następujące artykuły: 1) podkładki sprężynowe (Szprengringe), 2) splintów.

Nr. 1411. Prosimy o wskazanie adresu wytwórców względnie zastępców fabryk wyrabiających śruby stalowe toczone z gwintem Withwortha i nakrętek stalowych sześciokątnych zwyczajnych i koronowych.

Nr. 1412. Prosimy wskazać adresy wytwórców wyrabiających linki stalowe od 1—5 mm. grube.